

Spam detection using a multi-layer perceptron

Projekat u okviru kursa Računarska inteligencija
Matematički fakultet
Univerzitet u Beogradu

Đorđe Milošević
mi19221@alas.matf.bg.ac.rs

April 2023

Sadržaj

1	Opis problema	3
2	Implementacija	3
2.1	Obrada ulaznih podataka	3
2.2	Kreiranje CountVectorizer matrice	3
2.3	Kreiranje TF-IDF matrice	4
2.4	Train-test split	4
2.5	Viseslojna neuronska mreža	4
2.6	Ocena modela	5
3	Rezultati modela	6
4	Zaključak	8

1 Opis problema

Data je [baza](#) email poruka koja sadrži 2 kolone. Prva kolona pod nazivom *text* sadrži datu poruku koju je potrebno obraditi, dok druga kolona pod nazivom *spam* sadrži vrednosti 1, ukoliko je email poruka spam, ili 0, ukoliko poruka nije spam. Cilj je napraviti model neuronske mreže koji će pomoću više slojeva efektivno da odredi da li je email poruka spam ili ne.

2 Implementacija

Podaci će prvo biti pretprocesirani kako bi bili u pogodnom obliku za dalji rad. Nakon toga je potrebno obraditi dati sadržaj poruka kako bi njihov oblik bio pogodan za rad sa neuronskim mrežama. Za to ćemo koristiti TF-IDF matrice. Potrebno je izdvojiti sve reci koje se javljaju u email porukama i one će činiti kolone naše TF-IDF matrice. Zatim će podaci biti podeljeni na 2 skupa, *train* i *test*, kako bismo mogli da istreniramo naš model na jednom skupu i pravilno da testiramo na drugom. Nakon toga ćemo napraviti našu višeslojnu neuronsku mrežu. Za kraj ćemo videti ocenu kvaliteta našeg modela pomoću matrice konfuzije, ocene preciznosti itd.

2.1 Obrada ulaznih podataka

Ulazni podaci se nakon učitavanja pretprocesiraju. Prvo se uklanjaju duplikati zbog efikasnosti u daljem toku rada, a zatim se proverava da li postoje neke *null* vrednosti podataka i uklanjaju se ako takve postoje.

Podatke je zatim potrebno podeliti u 2 grupe. Prva grupa će sadržati podatke koji se nalaze u koloni *text* i označavacemo ih sa *X*, a druga grupa će sadržati podatke koji se nalaze u koloni *spam* i označavacemo ih sa *y*. Ova podela nam dalje služi za treniranje podataka, kao i za ocenu samog modela.

2.2 Kreiranje CountVectorizer matrice

Za kreiranje count vectorizer matrice koristimo CountVectorizer iz biblioteke sklearn

```
from sklearn.feature_extraction.text import CountVectorizer
```

CountVectorizer se koristi sa ciljem da kolekciju tekstualnih dokumenata (u ovom slučaju mail-ovi) pretvori u vektor tokena gde za svaki token imamo koliko se puta ponavlja u svakom dokumentu (mail-u). Iako je count vectorizer matrica solidna, TF-IDF matrica može bolje da da značaj odredjenim recima, i tako da nam da značajniju i efikasniju matricu. Ona uzima u obzir ne samo broj ponavljanja reci u nekom dokumentu, već i koliko je značajna ta rec u nekom skupu dokumenata. Ovo se radi tako što se "kazne" reci koje se često javljaju u dokumentima, čime se smanjuje njihov značaj.

2.3 Kreiranje TF-IDF matrice

Za kreiranje tf-idf matrice koristimo *TfidfVectorizer* iz biblioteke *sklearn*

```
from sklearn.feature_extraction.text import TfidfVectorizer
```

TF oznacava *term frequency*, odnosno koliko puta se data rec javlja u jednom dokumentu u odnosu na ukupan broj reci datog dokumenta. Formula za izracunavanje TF vrednosti za rec t u dokumentu d je:

$$TF(t, d) = \frac{t}{d}$$

gde je t broj ponavljanja reci t u datom mail-u, a d je ukupan broj reci u mail-u.

IDF oznacava *Inverse document frequency* odnosno *inverznu frekvenciju dokumenta*. IDF vrednost se odnosi na skup dokumenata (u ovom slucaju skup mail-ova). IDF nam služi da smanji znacaj reci koje se cesto javljaju, a poveca znacaj recima koje su retke. Formula za izracunavanje IDF vrednosti za rec t , u dokumentu d , koji pripada skupu dokumenata D je:

$$IDF(t, d, D) = \log \frac{|D|}{|\{d \in D, t \in d\}|}$$

Na kraju za dobijanje TF-IDF vrednosti potrebno je da pomnozimo dve prethodno dobijene vrednosti:

$$TFIDF(t, d, D) = TF(t, d) * IDF(t, D)$$

2.4 Train-test split

Da bismo mogli da upotrebimo podatke tako da nas model moze na najbolji nacin da uci nad njima, moramo ih podeliti na *train* i na *test* skupove. Nad *train* skupom cemo da istreniramo nas model, nakon cega ce model to steceno znanje da iskoristi u evaluaciji test podataka.

2.5 Viseslojna neuronska mreza

Za implementaciju viseslojne neuronske mreze koristi se *tensorflow.keras* biblioteka:

```
from tensorflow.keras.models import Sequential
from tensorflow.keras.layers import Dense
```

Mrežu cemo modelovati na trening podacima. U ulaznom sloju `input_dim` ce biti `X_train.shape[1]`. Posto nas problem predstavlja binarnu klasifikaciju u izlaznom sloju imamo samo jedan cvor, koji sadrži vrednost `[0,1]`. Ako je vrednost iznad 0.5, mail je spam, a u suprotnom nije spam. Nakon definisanja nase mreze izvršavamo kompiliranje naseg modela, gde optimizator postavljamo na *adam*, loss na *binary_crossentropy* (jer je nas problem binaran), a za metrike koristimo *accuracy*. Zatim fit-uemo nas model na trening podacima, `X_train`, i `y_train`. `Batch_size`, `epochs` i `validation_split` ce biti podesavani.

2.6 Ocena modela

Metode za ocenu modela cemo ukljuciti iz sklearn.metrics biblioteke:

```
from sklearn.metrics import classification_report, confusion_matrix, precision_score
```

Koristicemo *classification_report*, *confusion_matrix* kao i *precision_score*.

Classification_report nam daje raznorazne metrike kao sto su recall, f1 score, accuracy...

Confusion_matrix:

Confusion Matrix

	Actually Positive (1)	Actually Negative (0)
Predicted Positive (1)	True Positives (TPs)	False Positives (FPs)
Predicted Negative (0)	False Negatives (FNs)	True Negatives (TNs)

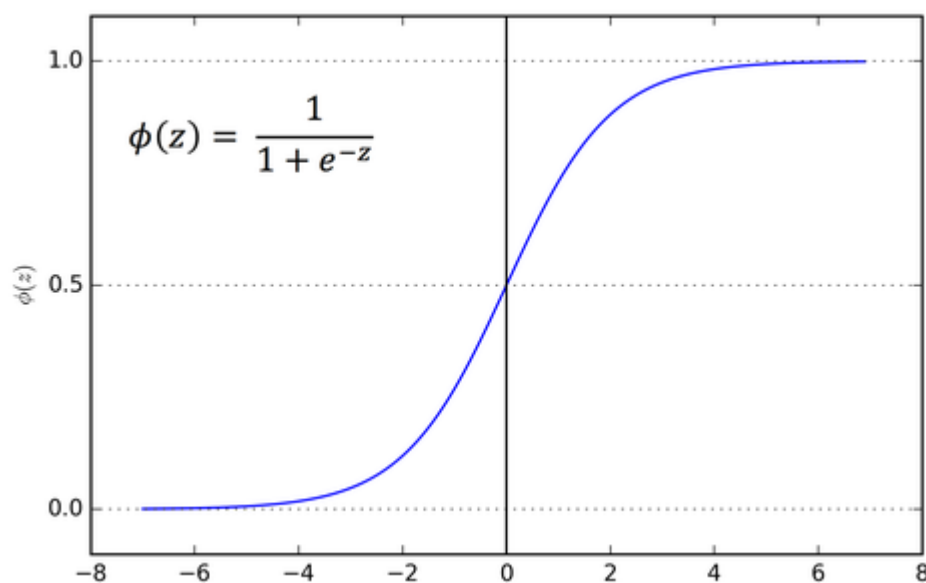
Precision_score se racuna pomocu formule:

$$\frac{TP}{(TP + FP)}$$

Ove ocene ce nam pomoci u odlucivanju efikasnosti nase mreze i potencijalnoj optimizaciji iste.

3 Rezultati modela

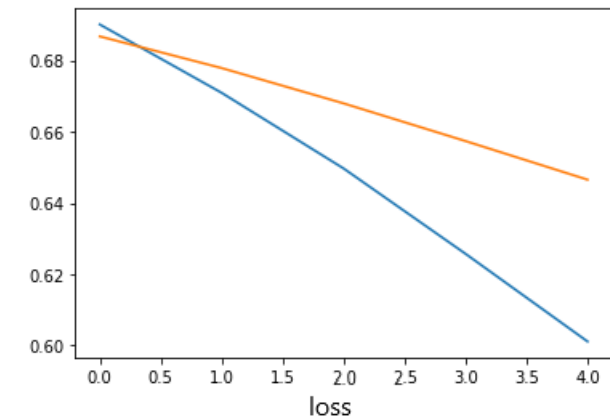
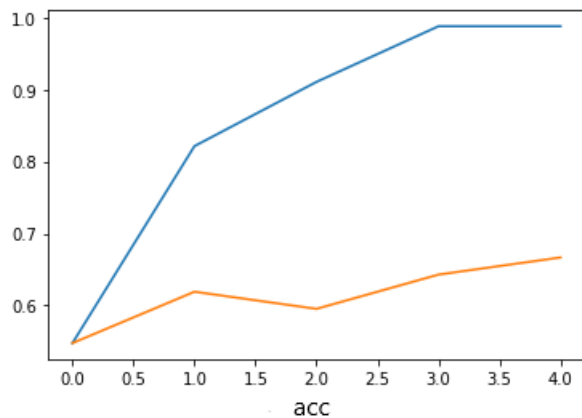
Za aktivacionu funkciju ulaznog sloja cemo koristiti *Relu* aktivacionu funkciju, a za aktivacionu funkciju izlaznog sloja cemo uvek koristiti *sigmoidnu* funkciju:

Sigmoidna funkcija mapira ulazne vrednosti u interval $[0,1]$ sto je pogodno za binarnu klasifikaciju koju koristimo.

Plave linije na plotovima ce oznacavati trening skup, dok ce narandzaste oznacavati validacioni skup.

Pocetni model ce sadrzati 2 sloja, ulazni i izlazni.

Levi plot predstavlja *accuracy* kroz epohe, dok desni predstavlja *loss*.

U ovom modelu trening skup dolazi do tacnosti od 0.9881 dok validacioni skup dolazi do tacnosti od 0.7381. Uz to vidimo da je loss na validacionom skupu veci nego na trening skupu, sto nam sve ukupno govori da je doslo do preprilagodjavanja podataka. Pokusacemo da poboljsamo nas model pomocu regularizacije iz biblioteke tensorflow:

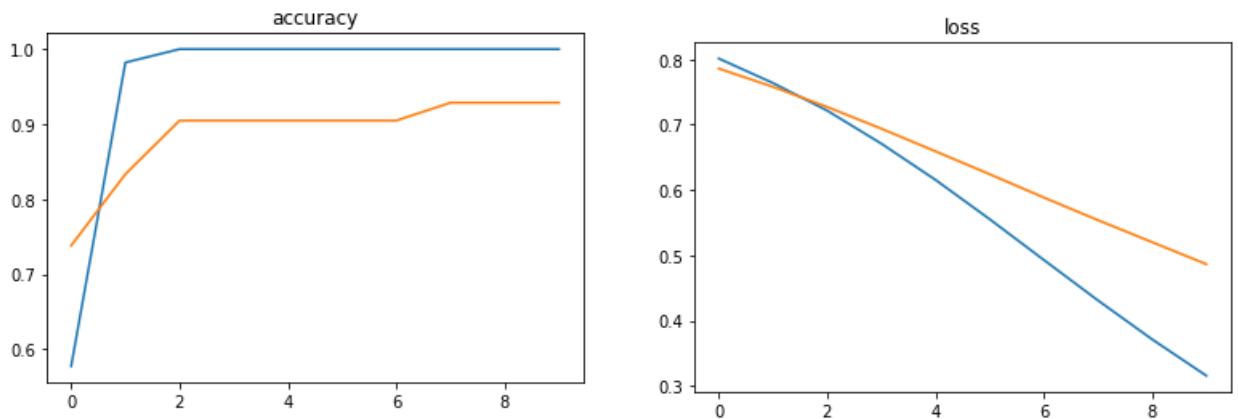
```
from tensorflow.keras import regularizers
```

Regularizacija predstavlja razne tehnike koje smanjuju kompleksnost modela tokom treninga, sto sprecava preprilagodjavanje. Koristicemo L1 regularizaciju.

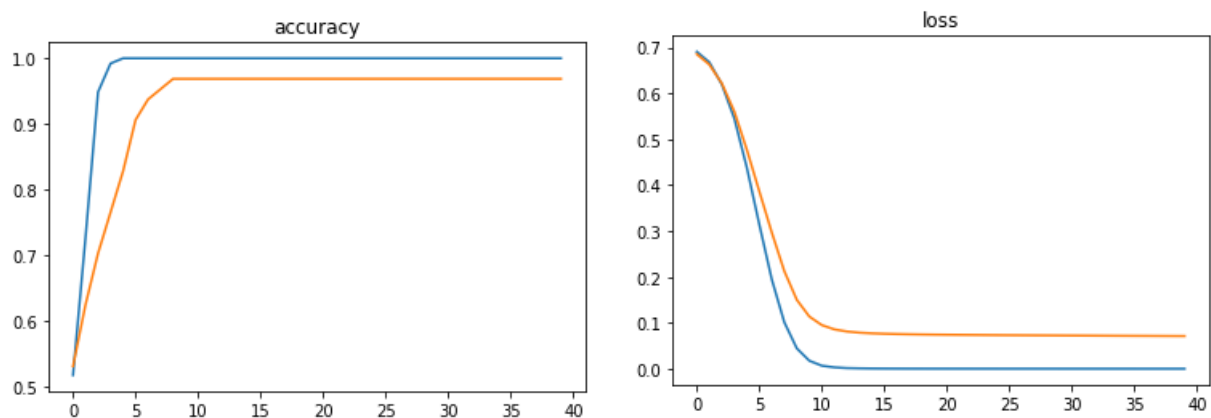
Nakon regularizacije primecujemo da nam je tacnost na validacionom skupu veca - 0.8810, dok je loss ostao slican kao i pre regularizacije. Vidimo da ovaj model jos moze da se optimizuje i sledeci korak nam je dodavanje skrivenih slojeva.

Poboljsani model (dodavanje skrivenih slojeva)

U ovom modelu cemo dodati jedan skriveni sloj koji ce sadrzati 32 cvora, a za aktivacionu funkciju cemo koristiti *relu* aktivacionu funkciju. Takodje cemo povecati i broj epoha na 10, sto znaci da ce nasi trening podaci proci veci broj kroz mrezu i time poboljsati parametre same mreze.

Nakon dodavanja samo jednog skrivenog sloja vidimo poboljsanje modela, gde je sada tacnost 0.928 na validacionom skupu, sa loss-om od 0.4863. Pokusacemo da ga poboljsavamo dodavanjem skrivenih slojeva. Novi skriveni sloj ce da sadrzi 64 cvora i takodje ce da koristi *relu* aktivacionu funkciju. Povecemo i broj epoha na 40 kako bi parametri sto bolje bili podeseni.

Nakon dodavanja i drugog skrivenog sloja tacnost na validacionom skupu je sada 0.9688, a loss je 0.0712, sto predstavlja poboljsanje u odnosu na jedan skriveni sloj. Dodavanjem jos skrivenih slojeva primecuje se da mreza ne napreduje sto znaci da su 2 sloja optimalna. Na test skupu dobijamo tacnost od 0.9854 sa lossom od 0.04. Ostale ocene su date u sledecoj tabeli:

	precision	recall	f1-score	support						
0.97	1.00	0.99	0.99	68	0.97	1.00	0.97	0.99	69	1
0.99	0.99	1.00	0.99	137	0.99	0.99	0.99	0.99	137	0.99
weighted avg										
macro avg										

Kao i matrica konfuzije:

$\begin{bmatrix} 57 & 1 \\ 1 & 55 \end{bmatrix}$

4 Zaključak

Na osnovu rezultata iz prethodnih plotova i tabela, mozemo da zakljucimo da model daje zadovoljavajuce rezultate i moze sa velikom tacnoscu da otkrije spam mail-ove. Dodavanjem velikog broj skrivenih slojeva necemo nuzno poboljsati nas model vec cemo tim smanjiti efikasnost na sta treba da se obrati paznja. Treba pazljivo izabrati procenat skupa za treniranje i za testiranje, kao i za validacioni skup. Takodje, kvalitet skupa podataka igra veliku ulogu u tome koliko ce efikasan model biti i iz tog razloga pretprocesiranje podataka nije nista manje bitno od samog modelovanja mreze.